
Eğitim Fakültesi Dergisi

<http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm>

Cumhuriyet Döneminde Yetişen Solist Piyanistlerimizin Piyano Eğitimi Üzerine Görüşlerine İlişkin Bir Araştırma

Elif Kodak, R. Erol Demirbatır

*Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi
elifkodak@yahoo.com, redemir@uludag.edu.tr*

Özet. Günümüzde kariyerine eğitimci ya da solist olarak devam eden ve ülkemizi yurtdışında temsil eden dünyaca ünlü piyanistlerimiz olduğu bilinmektedir. Bu çerçevede Cumhuriyet döneminde yetişen piyanistlerimizin eğitim süreçlerine ve kariyerlerine ilişkin bilgilere ve sanatçılarımızın konuya ilişkin görüşlerine ulaşılmasının yararlı olacağı düşünülmüştür.

Araştırma konusunu sanat hayatına ülkemizde veya yurtdışında devam eden, verdikleri konserler ve yetiştirdikleri öğrenciler ile Türk müzik kültürüne katkıda bulunan piyanistlerimizin eğitim süreçleri, sanatçı - eğitimci olarak kariyerleri ve bunun yanı sıra piyano eğitimine ilişkin görüşleri oluşturmaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda yararlı olacağı düşünülen öneriler oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Piyano, piyano eğitimi, Türk piyanistler.

Abstract. It is known that nowadays there are worldwide famous pianists who are following their careers as educators and who successfully represent

our country abroad. For that reason, it is considered that it would be beneficial to access the information about the training process and careers of the pianists brought up in the Republic Era, and views of our artists on the issue.

The study is composed of training process of the pianists who continue their careers in our country and abroad, and who made contribution to the Turkish music culture by their concerts and the students they brought up, their careers being as artists and educators and their views about piano education. Suggestions that might be useful for piano trainees and trainers are presented.

Key Words: Piano, piano training, Turkish pianists.

Giriş

Bütün sanat dallarında olduğu gibi müzik eğitimi de uzun ve büyük emek isteyen bir süreçtir. Başarıya ulaşmanın ancak ciddi bir disiplin ile gerçekleştirilebileceği bu süreç içinde müziğin yaşam biçimi haline getirilmesi, büyük özveri ile çalışılması gerekmektedir. Sanatçının bu çabası bireysel başarının yanı sıra yaşadığı topluma hizmet etme, ülkesini ve kültürünü yurt dışında tanıtmaya da taşımaktadır. Bu nedenle bir toplumda sanat eğitiminin, dolayısıyla müzik eğitiminin yaygınlığı ve niteliği büyük önem taşımaktadır.

Yurt dışında eğitim de bu sürecin bir parçası olarak görülmektedir. Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte özellikle sanat alanında yapılan yenilikler kapsamında yetenekli gençlerin yurt dışına gönderilerek eğitim almaları ve geri döndüklerinde çeşitli kurumlarda görev yapmaları sağlanmıştır. Bu dönemde müzik eğitimi amacıyla yurt dışına gönderilen öğrencilerin büyük çoğunluğu eğitimlerini Fransa ve Almanya'da sürdürmüşlerdir. Bunun sonucunda Fransız ve Alman ekolleri Türk müzik yaşamına, dolayısıyla piyano eğitimine hakim olmaya başlamıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında piyano eğitimi açısından İstanbul ve Ankara iki önemli merkez olarak öne çıkmaktaydı. 1923'te yeniden açılan Darülelhan'ın piyano eğitimi kadrosunda Hegei, Sadri Bey, Nezihe Hanım ve Radeglia bulunmaktaydı. Ancak İstanbul'da piyano eğitiminden söz edildiğinde en önemli iki isim Cemal Reşit Rey (1904-1985) ve Ferdi Ştatzer'dir. Cemal Reşit Rey, Paris'teki öğrenimi sırasında, o sıralar Paris Konservatuvarı müdürü olan Gabriel Faure'ye çalma fırsatı bulmuş ve onun aracılığı ile Debussy'nin

öğrencisi Marguerite Long ile çalışmaya başlamıştır.¹ 1923 yılında bu kurumdan mezun olan Rey, İstanbul Belediye Konservatuarı'na piyano eğitimcisi olarak davet edilmiştir. Viyana "Hoch-schule für Musik" okulunda Friedrich Wührer ve Franz Schmidt'in öğrencisi olan Ferdi Ştatzler ise 1932 yılında Türkiye'ye gelerek İstanbul Belediye Konservatuarı'nda uzun yıllar piyano eğitimciliği görevini sürdürmüştür. Bu dönemde, Galatasaray Lisesi Salonu, Tepebaşı Kışlık Tiyatrosu, Union Française gibi yerlerde düzenlenen konserler oldukça ilgi görmüştür. Ankara'da ise senfoni orkestrasının verdiği konserlerin yanı sıra; gerek Milli Kütüphane'de, gerekse konservatuvarın kendi salonunda verilen konserler ile hareketli bir müzik yaşantısı vardı. Bu dönemde Ankara'da piyano eğitiminde öne çıkan en önemli isimler Ferhunde Erkin (Doğ.1909) ve Mithat Fenmen (1916-1982)'dir. Ferhunde Erkin, bir süre İstanbul'da keman eğitimcisi Karl Berger ile çalışmış, daha sonra Almanya'ya giderek Otto Weinreich'in öğrencisi olmuştur. Almanya'dan döndükten sonra, 1931 yılında Ankara Musiki Muallim Mektebi'ne piyano öğretmenini olarak atanmıştır. Ankara Devlet Konservatuvarının kurulmasının ardından eğitimcilik görevine bu kurumda devam eden Ferhunde Erkin, aynı zamanda konser kariyerini de solist ve eşlikçi olarak uzun yıllar sürdürmüş, birçok eserin Türkiye'de ilk seslendirilişini gerçekleştirmiştir. Piyano eğitimine Cemal Reşit Rey'in öğrencisi olarak başlayan Mithat Fenmen ise 1934 yılında gittiği Paris'te dünyaca ünlü piyanist Alfred Cortot ile çalışma fırsatı bulmuştur. 1939 yılında Türkiye'ye dönmüş ve Ankara Devlet Konservatuarı'nda piyano öğretmenini olarak görev almıştır. Uzun yıllar öğretmen ve idareci olarak bu kurumdaki görevini sürdüren Fenmen, piyano eğitimciliğinin yanı sıra piyano sanatçısı olarak da kariyerini sürdürmüştür.² "Ferdî ve Cemal Beyler İstanbul'da, Ferhunde Hanım ve Mithat Bey Ankara'da 1940'lardan 1980'lere kadar Türk piyano eğitiminin vasiliğini yaparlar. 1970 ortalarından itibaren Gündemirler (Kamuran ve Selçuk Gündemir) bayrağı taşımaya başladılar."³ Kamuran Gündemir (1935-2006), piyano eğitimine Ankara Devlet Konservatuarı'nda Ferhunde Erkin ile başlamış, 1958 yılında Paris'e giderek, eğitimini Paris Konservatuarı'nda (Alfred Cortot gibi) Louis

¹ Ebru Güner, Cemal Reşit Rey'in Yaşamı ve Piyano Yapıtlarına Derin Yaklaşımlar, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2000. s. 5.

² Gökmen Özmenteş, Mithat Fenmen, Yaşamı, Sanatçılığı, Eğitimciliği ve Çoksesli Türk Sanat Müziğindeki Yeri, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 1999.

³ Erhan Karaesmen, Piyanişt, Hoca ve Cumhuriyet Aydını, Sevda Cenap And Müzik Vakfı Yayınları, Ankara 2002, s. 118.

Diemer'in öğrencisi olan Lazare Levy ile sürdürmüştür. 1963 yılında Türkiye'ye dönerek Ankara Devlet Konservatuvarı'nda eğitimcilik görevine başlayan Gündemir, Macar ve Fransız ekollerinin karışımından doğan birikimini sunmuş ve öğrencilerinin uluslararası alanda başarıyı yakalamalarında büyük rol oynamıştır.

Özellikle 1950'den sonra, birçok piyano öğrencisi ilk eğitimlerini Türkiye'de almış, ancak eğitimlerine yurtdışında, özellikle Paris ve Almanya'da devam etmişlerdir. Bu piyanistlerden bir kısmı Türkiye'ye dönerek hem eğitimci hem de konser piyanisti olarak çalışmalarını sürdürmüş, bir kısmı ise yurt dışında yerleşerek kariyerlerine orada devam etmişlerdir. Bu piyanistler içinde İdil Biret, adına çıkarılan yasa ile (Suna Kan ile birlikte) Paris'e gönderilen ilk piyanist olması açısından önem taşımaktadır. 7 Temmuz 1948'de çıkarılan 5245 sayılı kanunun yayımlanmasının ardından İdil Biret eğitim görmek üzere Paris'e gitmiş ve kazandığı başarılar Türkiye'de yakından takip edilmiştir. "Türkiye Cumhuriyeti parlamentosunun, *musiki sahasında olağanüstü istidat gösteren* iki Türk kızını, *musiki tahsil etmek üzere* yabancı ülkelere göndermeye Milli Eğitim Bakanı'nın yetkili kıldığı 5245 sayılı kanunun dünyada bir benzeri yoktur."⁴ 1956 yılında 6660 sayılı yasayla işlemin kapsamı genişletilmiştir. Bu yasa ile Gülsin Onay, Verda Erman, Hüseyin Sermet gibi piyanistlerimiz dış ülkelerde eğitim görmüşlerdir. Daha sonra, yasanın işleyişindeki sorunlar ve Devlet Konservatuvarında duyulan gereksinimle, 1976 yılında Bakanlar Kurulu tarafından üstün çocuklar için özel statüye ilişkin yönetmelik onaylanmıştır. Bu yönetmelik ile yurt dışında eğitim alan piyanistler arasında Burçin Büke, Fazıl Say, Muhittin Dürrüoğlu ve Yeşim Alkaya bulunmaktadır.⁵ Günümüzde ise piyano öğrencilerinin eğitimlerinin büyük bir kısmını ülkemizde aldıkları ve temel müzikal becerileri kazandıktan sonra yurt dışında daha kısa süreli eğitimlere katıldıkları görülmektedir.

Yurt dışına giden piyano öğrencilerinin eğitimlerine katkıda bulunan piyanistler arasında Wilhelm Kempff, Alfred Cortot, Nadia Boulanger, Lazare Levy, Lucette Descaves, David Levine, Rudolf Serkin, Claudio Arrau, Pierre Sancan ve Friedrich Wührer gibi dünyaca ünlü isimler bulunmaktadır. 9 yaşında Berlin Hochschule für Musik'e giren ve Liszt'in öğrencisi olan Heinrich Bath ile piyano çalışmalarını sürdüren Wilhelm

---

⁴ Üner Birkan, *İdil Biret, Piyanodaki Harika*, Sevda Cenap and Müzik Vakfı Yayınları, Ankara 2004, s. 27.

⁵ http://www.kulturturizm.gov.tr/portal/sekseninciyl/tarih_tr

Kempff⁶ (1895–1991), 1927 yılında Ankara Halkevi Binasında bir resital vermiş ve arkasından Mustafa Kemal Atatürk tarafından yemeğe davet edilerek, kendisinden Türkiye’de gerçekleştirilecek müzik reformu ile ilgili tavsiyelerde bulunması istenmiştir. Wilhelm Kempff’in Türk müzik kültürüne diğer bir katkısı ise İdil Biret’in piyano eğitimi amacıyla Paris’e ilk gittiği günlerde kendisini dinlemesi ve birkaç yıl sonra, 1953 yılında Paris’in ünlü konser salonu Champs-Elysees’te İdil Biret ile bir konser vermesidir. Bu sayede henüz on bir yaşında olan bir Türk piyanistinin Paris’te tanıtılmasına katkıda bulunmuştur. Kompozisyon dalında birçok Türk sanatçının öğretmenliğini ise Fransız besteci Nadia Boulanger (1887-1979) yapmıştır. İdil Biret, Gülsin Onay, Hüseyin Sermet, Mithat Fenmen gibi piyanistlerimizin yanı sıra, Ali Darımar, Ulvi Cemal Erkin, Nevit Kodallı, Necil Kazım Akses gibi bestecilerimiz ve orkestra şefimiz Erol Erdinç, Nadia Boulanger’in öğrencileridir.

Yurt içinde ve yurt dışında piyano eğitimini tamamlayan birçok piyanistimiz, Türkiye’de ve dünyanın çeşitli ülkelerinde konserler vererek veya çeşitli kurumlarda eğitimcilik görevi ile kariyerlerini devam ettirmektedirler. Sayısı 21’i bulan konservatuarlar ve kurulan senfoni orkestraları ile Türkiye’de konser yaşantısı günümüzde çok daha hareketlidir. Ankara Cumhurbaşkanlığı, Antalya, Bursa, Çukurova, İstanbul ve İzmir Devlet Senfoni Orkestralarının yanı sıra; Bilkent Uluslararası Akademik Senfoni Orkestrası, Borusan Filarmoni Orkestrası, Tefken Karadeniz Filarmoni Orkestrası, Cemal Reşit Rey Senfoni Orkestrası, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası, Akbank Oda Orkestrası, Başkent Oda Orkestrası gibi orkestraların da katkısıyla senfonik konserler oldukça yaygın hale gelmiştir. Artık yalnızca üç büyük kentte değil, diğer kentlerimizde de düzenlenen festivaller ve resitaller ile piyanistler ülkemizde kalabalık bir izleyici topluluğu ile bir araya gelebilmektedir. Uluslararası alanda da ülkemizi başarı ile temsil eden piyanistlerimizin sayısı günümüzde oldukça fazladır.

Bu bağlamda, konser kariyerlerini aktif olarak sürdüren piyanistlerimizin başarısı göz önüne alındığında, Cumhuriyet’in ilk yıllarında, müzik alanında Atatürk önderliğinde atılan adımların oldukça sevindirici sonuçlara ulaştığı görülmektedir. Piyanistlerimizin Türkiye’de ve yurt dışında aldıkları eğitim sonucu kazandıkları birikimi konserler aracılığı ile Türk halkına, verecekleri eğitim ile genç piyanistlere aktarmaları beklenmektedir. Bu çerçevede ülkemizde Cumhuriyet Döneminde yetişen solist piyanistlerin klasik müzik

---

⁶ The New Grove, *Dictionary of Music and Musicians*, Volume Nine, Macmillan Publishers Limited, London 1998, s. 861.

etkinliklerine ve piyano eğitimine ilişkin görüşlerinin araştırılması yararlı görülmüştür.

Problemler

1. Türkiye’de yetişen solist piyanistlerimiz kariyerlerini nasıl sürdürmektedirler?
2. Solist piyanistlerimizin ülkemizdeki piyano eğitimine ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın evrenini; ülkemizde Cumhuriyet döneminde yetişmiş, doğum yeri ve doğum tarihi bilgilerine ulaşılabilen, 1975 ve daha önceki yıllarda doğan ve kariyerini ülkemizde senfoni orkestraları ile konserler vererek veya eğitimcilik görevi üstlenerek sürdürmekte olan piyano sanatçılarımız oluşturmaktadır. Örneklem grubuna bu piyanistlerin içinden seçilen on kişi alınmıştır. Örneklem grubu seçilirken daha fazla veri elde etmek amacı ile farklı kuşaklardan piyanistler seçilmiş, bu seçim sırasında farklı alanlara yönelmiş (konser piyanistliği, bestecilik veya piyano eğitimciliği) sanatçıların örneklem grubuna alınmasına dikkat edilmiştir.

Örneklem grubunda yer alan piyanistlerimiz aşağıda belirtilmiştir:

1. Ayşegül Sarıca
2. İdil Biret
3. Verda Erman
4. Gülsin Onay
5. Hüseyin Sermet
6. Fazıl Say
7. Türev Berki
8. Toros Can
9. Özgür Aydın
10. Hande Dalkılıç

Araştırmada verilerin elde edilmesinde görüşme ve anket tekniğinden yararlanılmıştır. Oluşturulan anket soruları örneklem grubundaki ilgililer ile

birebir görüşülerek yöneltilmiş, elde edilen bulgular; tablolar halinde düzenlenerek değerlendirilmiştir. Anket sonuçlarının değerlendirilmesinde frekans (f) ve yüzde (%) kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, örneklem grubunda yer alan piyanistlerimize uygulanan anketin sonuçları tablolar halinde verilmiş, değerlendirilerek yorumlanmıştır.

Tablo 1. Piyanistlerimizin piyano eğitimine başlama yaşları

Seçenekler	f	%
5 yaş ve altı	4	40
5-10 yaş arası	5	50
10-15 yaş arası	1	10
15 yaş ve üstü	-	-
Toplam	10	100

Tablo 1.'de görüldüğü gibi piyanistlerimizin % 40'ı piyano eğitimlerine 5 yaş ve altında, % 50'si 5-10 yaş arasında, % 10'u ise 10-15 yaş arasında başlamıştır. 15 yaş ve üstünde piyano eğitimine başlayan piyanistimiz bulunmamaktadır. Bu durumda, piyanistlerimizin büyük çoğunluğunun piyano eğitimlerine 10 yaş ve altında başladıkları görülmektedir. Bu sonuçlar göz önüne alındığında, piyano eğitimine küçük yaşta, özellikle 10 yaş ve altında başlamanın piyano sanatçılığı için büyük önemi olduğu söylenebilir.

Tablo 2. Piyanistlerimizin piyano eğitimine başlamalarında ailelerinin etkisi

Seçenekler	f	%
Tamamen	5	50
Büyük ölçüde	3	30
Kısmen	2	20
Çok az	-	-
Hiç	-	-
Toplam	10	100

Tablo 2.'de görüldüğü gibi piyanistlerimizin piyano eğitimine başlamalarında % 50'sinin aileleri tamamen, % 30'unun büyük ölçüde ve % 20'sinin kısmen etkili olmuştur. Piyano eğitimine başlamasında ailesinin etkisi olmayan piyanistimiz bulunmamaktadır. Bu durumda, piyanistlerimizin büyük çoğunluğunun piyano eğitimlerinde ailelerinin olumlu yönde etkisi olduğu görülmektedir. Eğitimin küçük yaşta başlaması gerektiği göz önüne alındığında, aile desteğinin önemi kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Tablo 3. Piyanistlerimizin Türkiye'de alınan piyano eğitiminin solistlik yeterliliğine ilişkin görüşleri

Seçenekler	f	%
Tamamen yeterlidir	-	-
Büyük ölçüde yeterlidir	5	50
Kısmen yeterlidir	3	30
Büyük ölçüde yetersizdir	2	20
Tamamen yetersizdir	-	-
Toplam	10	100

Tablo 3.'de görülebileceği gibi piyanistlerimizin % 50'si Türkiye'de alınan piyano eğitiminin solistlik için büyük ölçüde yeterli olduğu cevabını vermiştir. Kısmen yeterli olduğunu düşünenlerin oranı % 30, büyük ölçüde yetersiz olduğunu düşünenlerin oranı ise % 20'dir. Tamamen yeterli veya tamamen yetersiz olduğuna ilişkin görüş bulunmamaktadır. Bu sonuca göre, Türkiye'de piyano eğitiminin büyük ölçüde yeterli olduğu, ancak yurt dışında alınacak eğitim ile desteklenmesi gerektiği söylenebilir.

Tablo 4. Piyanistlerimizin yurt dışında piyano eğitimi almalarına ilişkin durum

Seçenekler	f	%
Evet	10	100
Hayır	-	-
Toplam	10	100

Tablo 4.'de görüldüğü gibi örneklem grubunda yer alan piyanistlerimizin tamamı yurt dışında eğitim almışlardır.

Tablo 5. Piyanistlerimizin, piyano solistliği için yurt dışında piyano eğitiminin gerekliliğine ilişkin görüşleri

Seçenekler	f	%
Tamamen gereklidir	3	30
Büyük ölçüde gereklidir	2	20
Kısmen gereklidir	5	50
Büyük ölçüde gereksizdir	-	-
Tamamen gereksizdir	-	-
Toplam	10	100

Tablo 5.'de görüldüğü gibi, piyanistlerimizin % 30'u yurt dışında piyano eğitiminin tamamen gerekli olduğunu, % 20'si ise büyük ölçüde, % 50'si ise kısmen gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Yurt dışında piyano eğitiminin gereksiz olduğunu düşünen piyanistimiz bulunmamaktadır. Bu sonuç göz önünde bulundurulduğunda, piyano solistliği için Türkiye'de alınan eğitimin büyük ölçüde yeterli olduğu ortaya çıkmakta, ancak yurt dışında alınacak eğitim ile desteklenmesinin gerekli olduğu görüşü kuvvetlenmektedir.

Tablo 6. Piyanistlerimizin düzenli olarak konser verme durumları

Seçenekler	f	%
Evet	10	100
Hayır	-	-
Toplam	10	100

Tablo 6.'da görüldüğü gibi örneklem grubunda yer alan sanatçılarımızın tümü konser kariyerlerini aktif olarak sürdürmektedirler.

Tablo 7. Piyanistlerimizin bir yıl içinde konser verme sıklıkları

Seçenekler	f	%
Yılda 0-25 konser	4	40
Yılda 25-50 konser	3	30
Yılda 50-75 konser	2	20
Yılda 75-100 konser	-	-
Yılda 100 konserden fazla	1	10
Toplam	10	100

Tablo 7.'de görüldüğü gibi piyanistlerimizin % 40'ının bir yıl içinde verdikleri konser sayısı 0-25, % 30'unun ise 25-50 arasındadır. 50-75 arası konser veren piyanistlerimizin oranı % 20, yılda 100'den fazla konser veren piyanistlerimizin oranı ise % 10'dur. Bu durumda, piyanistlerimizin büyük çoğunluğunun bir yıl içinde verdikleri konser sayısının 0-50 arasında olduğu görülmektedir. Bu sonucun, Türkiye'de düzenlenen klasik müzik etkinliklerinin sayısı ve Türkiye'nin yurt dışında tanıtımı açısından sevindirici olduğu söylenebilir.

Tablo 8. Piyanistlerimizin repertuarlarında Türk bestecilerin eserlerine yer verme durumları

Seçenekler	f	%
Her zaman yer veriyorum	4	40
Büyük ölçüde yer veriyorum	2	20
Kısmen yer veriyorum	2	20
Çok az yer veriyorum	2	20
Hiç yer vermiyorum	-	-
Toplam	10	100

Tablo 8.'de görüldüğü gibi, piyanistlerimizin % 40'ı repertuarlarında Türk bestecilerin eserlerine her zaman yer verdiklerini belirtmişlerdir. Büyük ölçüde, kısmen ve çok az yer veren piyanistlerimizin oranı ise % 20'lik guruplarda dağılım göstermektedir. Türk bestecilerin eserlerine hiç yer

vermeyen piyanistimiz bulunmamaktadır. Bu durumda piyanistlerimizin, çoğunluğunun repertuarlarına büyük ölçüde Türk bestecilerin eserlerini aldıkları ve konserlerinde seslendirdikleri ortaya çıkmaktadır.

Tablo 9. Piyanistlerimizin akademik alanda piyano öğrencisi yetiştirmelerine ilişkin durum

Seçenekler	f	%
Evet	5	50
Hayır	5	50
Toplam	10	100

Tablo 9.'da görüldüğü gibi piyanistlerimizin % 50'si akademik alanda piyano öğrencisi yetiştirmektedir. Bu durumda, örneklem grubunda yer alan piyanistlerimizin bir kısmının akademik alanda öğrenci yetiştirdikleri söylenebilir. Piyano sanatçılarının deneyimlerini ve birikimlerini genç nesiller ile paylaşmaları açısından bu sayının önümüzdeki yıllarda artması önemli görülmektedir.

Tablo 10. Piyanistlerimizin lisans ve lisansüstü programlarda öğrenci yetiştirme durumları

Seçenekler	f	%
Lisans	2	40
Yüksek Lisans	1	20
Doktora/Sanatta Yeterlilik	-	-
Lisans-Yüksek Lisans	1	20
Yüksek Lisans-Doktora	1	20
Toplam	5	100

Tablo 10.'da görüldüğü gibi akademik alanda piyano öğrencisi yetiştiren piyanistlerimizin % 40'ı yalnızca lisans, % 20'si lisans ve yüksek lisans, % 20'si ise yüksek lisans ve doktora düzeyinde öğrenci yetiştirmektedir. Bu sonuca dayanarak, lisans ve yüksek lisans düzeyinde yapılan çalışmaların çoğunlukta olduğu, doktora ve sanatta yeterlilik çalışmalarının beklenen düzeye ulaşamadığı söylenebilir.

Tablo 11. Piyanistlerimizin piyano sanatçısı yetiştiren kurumlarımızda piyano eğitime ayrılan süreyi yeterli bulma dereceleri

Seçenekler	f	%
Tamamen yeterlidir	1	10
Büyük ölçüde yeterlidir	1	10
Kısmen yeterlidir	5	50
Büyük ölçüde yetersizdir	2	20
Tamamen yetersizdir	1	10
Toplam	10	100

Tablo 11.'de görülebileceği gibi piyanistlerimizin % 10'u piyano sanatçısı yetiştiren kurumlarımızda piyano eğitime ayrılan süreyi tamamen yeterli bulmaktadır. Büyük ölçüde yeterli bulan piyanistlerimizin oranı % 10, kısmen yeterli bulanların oranı % 40'tır. Piyanistlerimizin % 20'si bu süreyi büyük ölçüde yetersiz bulmakta, % 10'u ise tamamen yetersiz bulmaktadır. Ortaya çıkan sonuç incelendiğinde, piyano sanatçısı yetiştiren kurumlarımızda piyano eğitime ayrılan sürenin büyük ölçüde yetersiz olduğu görüşünün öne çıktığı söylenebilir.

Tablo 12. Piyanistlerimizin repertuar seçiminde öğrencinin karakteristik özelliklerinin ne ölçüde göz önüne alınması gerektiğine ilişkin görüşleri

Seçenekler	f	%
Tamamen	2	20
Büyük ölçüde	4	40
Kısmen	3	30
Çok az	-	-
Hiç	1	10
Toplam	10	100

Tablo 12.'de görüldüğü gibi piyanistlerimizin % 20'si, repertuar seçiminde öğrencinin karakteristik özelliklerinin tamamen göz önüne alınması gerektiğini, % 40'u büyük ölçüde, % 30'u ise kısmen göz önüne alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Piyanistlerimizin % 10'u ise repertuar seçiminde

öğrencinin karakteristik özelliklerinin göze alınması gerektiğini düşünmektedir. Bu durumda, repertuar seçiminde öğrencinin karakteristik özelliklerinin büyük ölçüde göz önüne alınması gerektiği yönündeki görüşlerin ağırlık kazandığı söylenebilir.

Tablo 13. Piyanistlerimizin piyano eğitiminde daha çok hangi dönem eserlerine ağırlık verilmesi konusundaki görüşleri

Seçenekler	f	%
Bütün Dönemler	6	60
Klasik-Romantik-Empresyonistler-20.yy	2	20
Klasik-Romantik	1	10
Klasik-20.yy	1	10
Toplam	10	100

Tablo 13.'de görüldüğü gibi piyanistlerimizin % 60'ı piyano eğitiminde bütün dönemlerin eserlerinin aynı ağırlıkta kullanılması gerektiği görüşündedir. % 20'si Barok Dönem eserleri dışındaki eserlere, % 10'u Klasik ve Romantik; % 10'u ise Klasik Dönem ve 20. yy. eserlerine ağırlık vermesi görüşündedir. Bu durumda piyanistlerimizin çoğunluğunun piyano eğitiminde bütün dönemlerin eserlerine yer verilmesi görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 14. Piyanistlerimizin bestecilik yönlerine ilişkin durum

Seçenekler	f	%
Evet	4	40
Hayır	6	60
Toplam	10	100

Tablo 14.'de görüldüğü gibi piyanistlerimizin % 40'ının beste çalışmaları bulunmaktadır. % 60'ı ise beste yapmadığını belirtmiştir. Bu durumda, piyanistlerimizin çoğunluğunun bestecilik yapmadıkları, buna karşın önemli bir kısmının aynı zamanda bestecilik ile de ilgilendikleri görülmektedir.

Tablo 15. Bestecilik yapan piyanistlerimizin konserlerinde kendi eserlerine yer verme durumları

Seçenekler	f	%
Hiç yer vermiyorum	2	50
Bazen yer veriyorum	-	-
Kısmen yer veriyorum	1	25
Sık sık yer veriyorum	-	-
Her zaman yer veriyorum	1	25
Toplam	4	100

Tablo 15.'de görüldüğü gibi beste çalışmaları yapan piyanistlerimizin % 50'si konserlerinde bu çalışmalara yer vermemekte, % 25'i kısmen, % 25'i ise her zaman yer vermektedir. Bu durumda, bestecilik yapan piyanistlerimizin çoğunluğunun konserlerinde kendi eserlerine yer verdikleri görülmektedir.

Tablo 16. Piyanistlerimizin Türk müziği kaynaklı eserlerin piyano edebiyatına uyarlanmasını gerekli bulma dereceleri

Seçenekler	f	%
Tamamen	-	-
Büyük ölçüde	2	20
Kısmen	7	70
Çok az	-	-
Hiç	1	10
Toplam	10	100

Tablo 16.'da görüldüğü gibi Türk Müziği kaynaklı eserlerin piyano edebiyatına uyarlanmasını büyük ölçüde gerekli bulan piyanistlerimizin oranı % 20, kısmen gerekli bulanların oranı ise % 70'dir. Piyanistlerimizin % 10'u ise Türk Müziği kaynaklı eserlerin piyano edebiyatına uygulanmasını gerekli olmadığı görüşündedir. Bu doğrultuda, piyanistlerimizin Türk Müziği kaynaklı eserlerin piyano edebiyatına uyarlanması konusunda büyük ölçüde ve kısmen şeklinde görüş belirttikleri saptanmıştır. Kısmen görüşü üzerindeki yoğunluk dikkat çekicidir.

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde elde edilen bulgular değerlendirilerek, aşağıdaki sonuç ve öneriler elde edilmiştir:

Örneklem grubunda yer alan piyanistlerimize uygulanan anket sonuçlarına göre, piyanistlerimizin büyük çoğunluğunun piyano eğitimine 10 yaş ve altında başladıkları görülmektedir. Bu durum, piyano eğitimine küçük yaşta başlamanın önemini ortaya çıkarmaktadır. Piyanistlerimizin büyük çoğunluğu piyano eğitimine başlamalarında ailelerinin olumlu yönde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca ailede klasik müzik ile ilgilenen, herhangi bir müzik aletini çalan birinin olması veya evde klasik müzik dinlenmesi de müzik eğitimine başlangıçta önemli bir etkidir. Bu durumda müzik eğitimine başlangıç aşamasında ailenin çocuğu doğru yönlendirmesinin, çocuğun müziği hayat tarzı olarak benimsemesinde ve ilerleyen yıllarda başarıya ulaşmasında büyük önem taşıdığı ortaya çıkmaktadır.

Piyano eğitimi sürecinde çalışılacak eserlerin seçiminin de önem taşıdığı düşünülmektedir. Piyanistlerimize uygulanan anket sonucunda, repertuar seçiminde öğrencinin karakteristik özelliklerinin göz önüne alınması gerektiği yönündeki görüşlerin ağırlık kazandığı görülmektedir. Eğitim sürecinde hangi dönem eserlerine daha çok ağırlık verilmesi gerektiği sorusuna ise piyanistlerimizin çoğunluğu bütün dönemlerden örnekler kaldırılmalıdır şeklinde cevap vermişlerdir.

Cumhuriyet döneminde Türkiye’de müzik eğitimi kurumlaştırılmış, yurt dışında eğitim gören sanatçılarımızın bu kurumlarda görev almaları ile üst düzeyde müzik eğitimi verilmeye başlanmıştır. Bu ortamda yetişmiş olmaları bakımından, örneklem grubunda yer alan piyanistlerimize Türkiye’de piyano sanatçılığı eğitiminin durumunu nasıl buldukları sorulmuştur. Anket sonuçlarına göre, Türkiye’de piyano eğitiminin solistlik için tamamen yeterli olduğu yönünde görüş belirtilmemiş, büyük ölçüde ve kısmen yeterli olduğu görüşlerine yer verilmiştir. Yurt dışında piyano eğitiminin gerekli olduğu yönündeki görüşler de ağırlık kazanmaktadır.

Tamamı yurt dışında eğitim alan piyanistlerimizin bir kısmı akademik alanda piyano öğrencisi yetiştirmektedir. Bu öğrencilerin büyük çoğunluğu lisans veya yüksek lisans düzeyindedir. Doktora çalışmalarının ise beklenen düzeye ulaşmadığı söylenebilir. Piyanistlerimizin çoğu, piyano sanatçısı yetiştiren kurumlarımızda piyano eğitimine haftalık olarak ayrılan sürenin yetersiz olduğu görüşündedir.

Örneklem grubunda yer alan piyanistlerimizin tamamı konser kariyerlerini düzenli olarak sürdürmektedirler. Piyanistlerimizin 1 yıl içinde verdikleri

konser sayısı incelendiğinde büyük çoğunluğunun bir yıl içinde 0-50 arasında konser verdikleri görülmektedir.

Piyanistlerimizin tamamı konser repertuarlarında Türk bestecilerin eserlerine yer verdiklerini belirtmiştir. Klasik müzik konserlerinde Türk bestecilerin eserlerine yer verilmesi, bestecilerimizin Türkiye’de ve yurt dışında tanıtımı açısından önemli görülmektedir.

Görüşme yapılan piyanistlerimizin bir kısmı aynı zamanda bestecilik ile de uğraşmaktadır. Besteci piyanistlerimizin çoğunluğu konserlerinde kendi eserlerine yer vermediklerini belirtmişlerdir. Türk müziği kaynaklı eserlerin piyano edebiyatına uygulanmasının gerekliliği konusunda ise kısmen cevabının çoğunlukta olması dikkat çekicidir.

Öneriler

Araştırma sonucuna göre, piyano eğitimine erken yaşta başlanması önem taşımaktadır. Bu nedenle aile, çocuğun müziğe karşı ilgili ve istekli olduğunu gözlemlerse müzik eğitimine başlaması için ilk adım atılmalı ve uygun ortam hazırlanmalıdır. Çocuk bir süre izlenmeli, ilgi ve başarısı devamlı ise desteklenmeli, isteksizlik gösterirse devam etmesi için fazla baskı yapılmamalıdır.

Bu alanda aileleri bilgilendirecek, başarılı ya da üstün yetenekli çocukların yetiştirilmesi konusunda yol gösterebilecek, ilgili eğitim kurumlarında danışmanlık birimleri oluşturulmalıdır. Bu birimler eğitim, yönlendirme, yurt dışı eğitimi için burs olanakları sağlama, konser etkinlikleri düzenleme vb. gibi başlangıçtan ileri aşamalara kadar uzanan süreç içerisinde öğrenciyi ve aileleri yönlendirip desteklemelidir.

Son yıllarda bazı piyanistlerimizin Türkiye’ye yerleşerek üst düzey mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda eğitimci olarak görev almaları oldukça sevindiricidir. Bu sayede sanatçılarımız Türkiye’de ve yurt dışında aldıkları eğitim sonucu oluşan birikimlerini ve deneyimlerini genç piyanistlere aktarabilmektedirler. Sanatçılarımızın özellikle lisansüstü programlarda eğitimci olarak görev almaları faydalı olacaktır. Elbette bütün piyanistlerimizin eğitimcilik görevi üstlenmeleri mümkün değildir. Ancak sanatçılarımızın Türkiye’nin çeşitli bölgelerinde, okullarda ya da salonlarda konserler vererek eğitim sürecine daha çok katkıda bulunmaları sağlanmalıdır. Bunun için konser salonlarının sayısı artırılmalı, piyano bulunmayan salonlara piyano temin edilmelidir. Düzenlenen etkinlikler radyo ve televizyonda daha çok duyurularak katılım arttırılmalıdır.

Radyo ve televizyonlarda tanıtıcı ve eğitici programlara daha sık yer verilmelidir. Bu programlara bestecilerimiz ve solistlerimiz konuk edilerek çeşitli dönemlere ilişkin eserlerin yanı sıra Türk bestecilerin eserlerinin tanıtımına özen gösterilmelidir. Sanatçılarımız gerek konserler, gerekse gerçekleştirilecek söyleşiler ile basın-yayın organlarında daha sık yer almalı, bu sayede seslerini daha geniş kitlelere duyurabilmelidirler. Senfoni orkestraları sezon içerisinde genç sanatçılarımıza daha çok yer vermelidirler.

Bu öneriler doğrultusunda piyano eğitimi sürecinin daha verimli hale getirilebileceği ve ülkemizde çok sesli müziğin gelişip yaygınlaşması yönünde yapılan çalışmaların hız kazanacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Birkan, Ü. **İdil Biret, Piyanodaki Harika**, Sevdâ Cenap And Müzik Vakfı Yayınları, Ankara, 2004.
- Güner, E. **Cemal Reşit Rey'in Yaşamı ve Piyano Yapıtlarına Derin Yaklaşımlar**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*), Ankara, 2000.
- Karaesmen, E. **Piyanist, Hoca ve Cumhuriyet Aydını**, Sevdâ Cenap And Müzik Vakfı Yayınları, Ankara, 2002.
- Özmenteş, G. **Mithat Fenmen, Yaşamı, Sanatçılığı, Eğitimi ve Çoksesli Türk Sanat Müziğindeki Yeri**, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*), İzmir, 1999.
- The New Grove, **Dictionary of Music and Musicians**, Volume Nine, Macmillan Publishers Limited, London 1998.
- http://www.kulturturizm.gov.tr/portal/sekseninciyil/tarih_tr

A Research on The Opinions of our Piano Soloists Raised in Republic Period About Piano Education

Summary

Today, it is known that we have worldwide famous pianists who continue their career as educator or soloist and represent our country abroad. In this context, it is thought that it will be beneficial to reach the information about education processes and careers of our pianists who raised in the Republic period and their opinions about the subject.

The research topic is composed of the education processes, of our pianists who continue their art life in our country or abroad and contribute to Turkish music culture with their concerts and students they raise, their careers as artist – soloist and their opinions about piano education.

As is the case in all art branches, music education is a long and needing big effort process. It is necessary to make the music lifestyle and work in a big effort in this process in which to reach the success is only possible by a serious discipline. This struggle of the artist holds the purpose of serving the community and representing their country and culture abroad together with individual success. Therefore, the art education so the prevalence and quality of music education in a community is critically important.

Also, the education abroad is thought to be a part of this process. With the declaration of the Republic, especially within the context of modernity in art, it is provided to send the talented young people to abroad in order to be educated and make them to work in various institutions. Most of our pianists who completed their education continue to give concerts in Turkey and different countries of the world or they continue their careers as educators in various institutions.

In this context, considering the success of our pianists who continue their concert careers actively, it is seen that the the steps taken in music field with the leadership of Atatürk reached to satisfactory results. It is anticipated that our pianists will transfer their knowledge they gain from the education in Turkey and abroad to Turkish people through the concerts and the young pianists through the education they will give. In this context, it is thought that to investigate the opinions of the soloist pianists raised in the Republic period in our country about classical music activities and piano education is beneficial.

The research space is composed of our piano artists who raised in the Republic period, the born places and born dates are reachable, borned in 1975 and before and continue their careers through the concerts with symphony orchestras or as educators. Ten people who are chosen from these pianists are taken to the sample group. While choosing the sample group, pianists from various generations are selected in order to obtain more data, at the time of this election it is regarded taking the artists who tend to different areas (concert pianists, composers or piano educators) to the sample group.

Regarding the results of the research, begining to piano education in early ages is important. For this reason, if the family observes that the child is interested in music or s/he is willig to it, they should take the first step and prepare the appropriate medium to begin the music education. The child

should be observed for a while, if his/her interest and success is continuous s/he should be supported more.

It is satisfactory that in recent years, some of our pianists have moved to Turkey and they have been working as educators in the institutions that give high level professional music education. Thus our artists can transfer their experiences which they gain during their educations in Turkey and abroad to young pianists. It will be beneficial that our artists to work as educators especially in graduate programmes. Surely it is not possible that all of our pianists to be educators. But to make our pianists to give concerts in various regions of Turkey, schools or concert halls in order to contribute to education process should be provided. For this reason the number of concert halls should be raised, pianos should be obtained for the halls that don't have any pianos. Activities should be announced more in radios and TV's in order to raise the participation

Educational programmes should take place in radios and TV's more often. Our composers and soloists should be invited to these programmes and in addition to the musical works of various periods, the presentation of Turkish composer's works should take place in these programmes. Our artists should take place in not only the concerts but also the interviews and press more often, thereby they can communicate with wider masses. Symphony orchestras should give more places to the young artists in the season.

In accordance with these offerings, it is thought that the piano education process will be made more efficient and the studies about the development and deployment of polyphonic music in our country will be accelerated.